

Protocol middelengebruik en gamen

VOOR SIGNALERING, SCREENING VAN RISICOVOL MIDDELENGEBRUIK EN GAMEN BIJ JONGEREN

Doelstellingen protocol

1. Medewerkers handvatten geven bij signalering van risicovol middelengebruik bij jongeren.
2. Het bespreekbaar maken van het signaal met een jongere.
3. Het kennen en gebruik kunnen maken van doorverwijsmogelijkheden bij middelenproblematiek.

Contactgegevens Jellinek

Website: www.jellinek.nl

Jellinek advieslijn: 088 – 505 1220

Werkgroep middelengebruik Beukenrode Onderwijs

Annette van Diepen, docent.

Dominique van Kemenade, orthopedagoog. Contactpersoon voor Jellinek.

Mark Sangers, teamleider.

Tim Dams, docent, examensecretaris.

1. Signaleren

- Wat? Signaleer op basis van situatie en kennis. Denk hierbij aan:
- De hoeveelheid middelen die de leerling gebruikt
 - De kwetsbaarheid van de leerling voor middelen
 - De situatie waarin het gebruik plaatsvindt
 - Uiterlijke kenmerken
- Deze signalen zijn meer uitgebreid in bijlage 1 opgenomen.
- Door wie? Medewerkers. Bij twijfel is overleg met Jellinek altijd mogelijk.

2. Bespreken

- Wanneer? Als signalen bij stap 1 reden zijn voor zorgen, gebruik hierbij bijlage 2.
- Wat? Het signaal bespreken met de leerling, waarbij het middelengebruik wordt uitgevraagd. Nagaan of er sprake is van problematisch middelengebruik. Bijlage 2 kan hierbij ter ondersteuning helpen.
- Door wie? De signaleerder bespreekt de vermoedens met de mentor. De mentor is verantwoordelijke en aanspreekpunt en bespreekt zijn zorgen met een collega uit de werkgroep en eventueel met Jellinek. De Commissie van Begeleiding wordt

geïnformeerd en zet de leerling op de signaleringslijst. De mentor voert in principe het gesprek met de leerling. Indien nodig kan een andere collega die een vertrouwensband heeft met de leerling het gesprek voeren. Het belangrijkste is dat er acties worden ondernomen.

Optie 1: Problematisch middelengebruik

Leerling doorverwijzen naar Jellinek, waarbij Jellinek op school komt.

Bij ontkenning vanuit de leerling kan de signaleerder contact opnemen met Jellinek voor advies. Daarnaast het gesprek aangaan met de leerling over de signalen die gezien worden.

Optie 2: Vermoedens van middelengebruik, (nog) niet problematisch.

Leerling wordt op de signaleringslijst van de Commissie van Begeleiding geplaatst.

Verwijzen naar websites, meegeven van folders.

Er zijn verschillende websites:

- www.maakjekeus.nl
- www.watdrinkkij.nl
- www.watdoetdrank.nl
- www.blowout.nl
- Daarnaast kan er ook verwezen worden naar de website van de Jellinek.

Zie bijlage voor informatie over problematisch middelengebruik.

3. Doorverwijzing

Wanneer? Bij (vermoedens van) problematisch middelengebruik of overmatig gamen.

Wat? De leerling bezoekt een medewerker van Jellinek.

Door wie? Paula van Jellinek is verantwoordelijk vanaf deze stap. Jellinek vult een vragenlijst in.

Jellinek overlegt na ieder gesprek met de leerling hoe de terugkoppeling naar de mentor en/of Commissie van Begeleiding plaats zal vinden. Terugkoppeling is wenselijk, maar niet verplicht.

4. Kortdurende interventie

Wat? Bespreek de probleeminventarisatie met de jongere en bij voorkeur met de ouders. Motiveer de jongere tot minderen of stoppen van het gebruik. Interventies als MOTI4 en wietcheck kunnen ingezet worden. Dit is geen behandeling. Deze zet je in bij het gebruik van teveel middelen, bij problematisch middelengebruik ga je door naar stap 5, Zorg.

Door wie? Jellinek

Wanneer? Er worden vier gesprekken binnen vier weken gepland.

5. Zorg

Wat? Gespecialiseerde hulpverlening. Leerlingen die bereid zijn tot gedragsverandering maar waarbij na enkele gesprekken met Jellinek geen verbetering in het middelengebruik is te zien, of leerlingen waarbij het vermoeden bestaat dat ze voldoen aan de DSM-V diagnose van misbruik of –

afhankelijkheid kunnen het beste worden doorverwezen naar de gespecialiseerde hulpverlening.

Door wie? Jellinek kan gemakkelijk doorverwijzen.

6. Nazorg

Wat? Signalen in de gaten houden. Wanneer er weer of nog steeds vermoedens zijn, doorloop het protocol dan opnieuw.

Door wie? De mentor en andere medewerkers.

Privacy

Als een jongeren onder invloed op school is, wordt hij naar huis gestuurd en worden ouders/verzorgers hierover geïnformeerd. In alle andere gevallen worden ouders pas op de hoogte gesteld na een gesprek met de leerling.

Ouders hebben recht op informatie wanneer zij toestemming geven voor een behandeling door Jellinek. Bij leerlingen tot en met 15 jaar dienen ouders en jongeren beide toestemming te geven. Zij moeten dus ook beide op de hoogte gebracht te worden van het middelengebruik en de te ondernemen acties. Van te voren wordt dit verteld aan de leerling. Het verstrekken van informatie aan de ouders kan alleen geweigerd worden wanneer dit in het belang is van het kind. Vanaf 16 jaar wordt de leerling handelingsbekwaam geacht en kan hij/zij zelfstandig toestemming geven voor een behandeling van Jellinek, zonder dat de ouders ingelicht moeten worden.

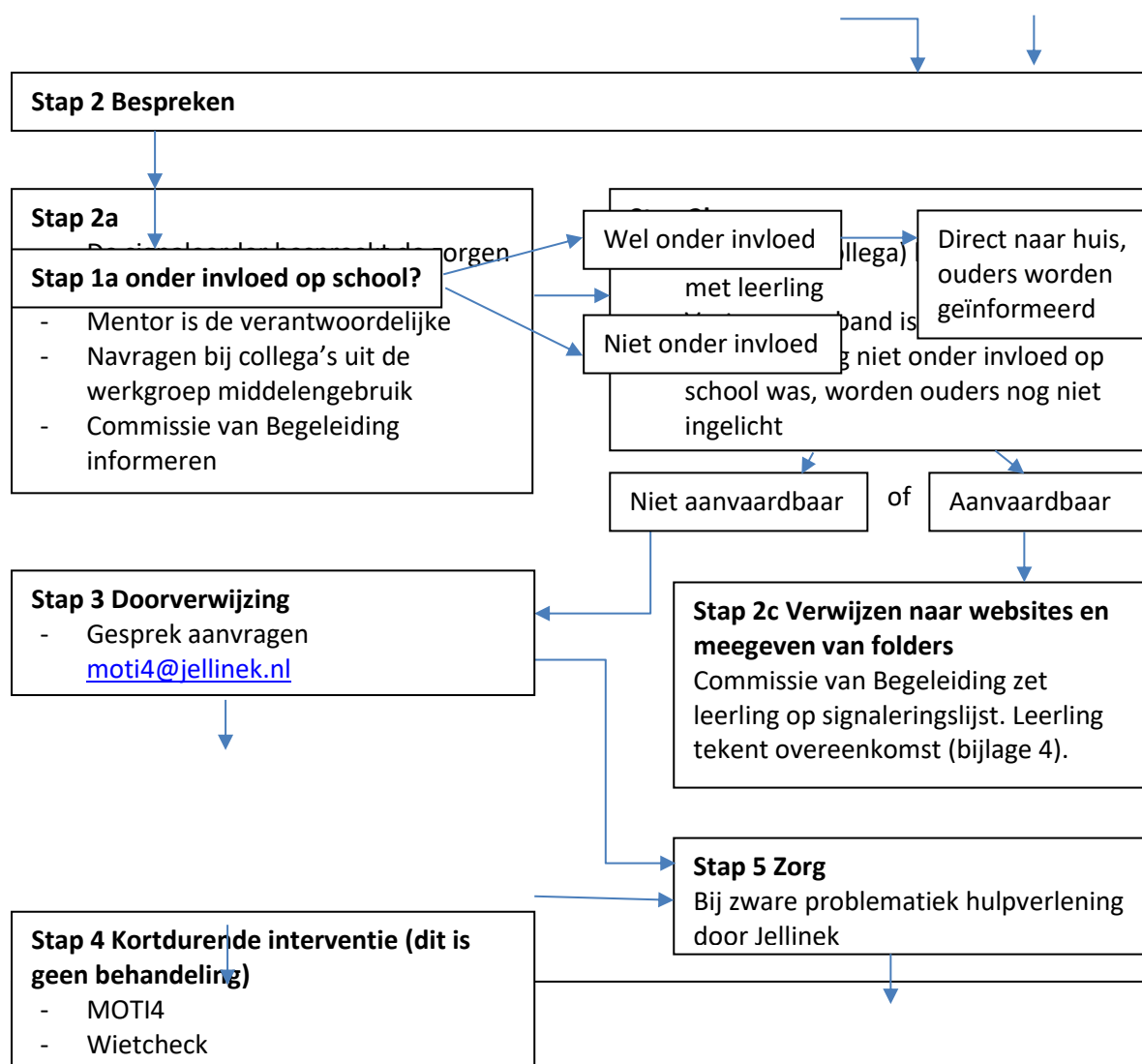
Er is pas sprake van behandeling bij de laatste stap (5. zorg). Spreekuur en kortdurende interventies, zoals MOTI4 en wietcheck, zijn geen officiële behandeling. Daarbij hoeven de ouders niet ingelicht te worden maar dit heeft wel de voorkeur. Het doorsturen van een leerling naar het spreekuur kan eventueel anoniem (zonder naam). Jellinek heeft zwijgplicht (in principe), er wordt geen dossier gemaakt en er is niet perse toestemming van ouders nodig.

BIJLAGE 1

Stap 1 Signaleren
 Aanwijzingen voor problematisch middelengebruik of overmatig gamen:

- Gedragsindicaties
- Omgevingsfactoren
- Mate van gebruik
- Persoonskenmerken
- Uiterlijke kenmerken

Schematisch stappenplan

BIJLAGE 2

Problematisch middelengebruik

Van 'middelenmisbruik' wordt gesproken wanneer een jongere veelvuldig en langdurig alcohol of drugs gebruikt ondanks de problemen die dat veroorzaakt. Dit kunnen problemen zijn met het nakomen van zijn verplichtingen op school, op het werk of thuis of herhaaldelijk in aanraking komen met justitie. 'Verslaving' of 'afhankelijkheid' gaat nog een stap verder; de jongere is dan lichamelijk of geestelijk afhankelijk van alcohol of drugs. Verslaafde jongeren gebruiken een middel langere tijd, hebben er steeds meer van nodig of krijgen onthoudingsverschijnselen als zij het niet op tijd nemen. Verslaving wordt meestal voorafgegaan door misbruik van alcohol of drugs. In beide gevallen, bij misbruik en verslaving, is er sprake van een middelenstoornis.

Signalen problematisch middelengebruik

Gedragsindicaties

- Veelvuldig (verkeers-)ongevallen met fiets of auto, regelmatig doktersbezoek.
- Verslechterende schoolresultaten, cognitieve problemen, concentratiestoornissen.
- Veelvuldig te laat komen (maandagochtend).
- Spijbelen (maandagochtend), schooluitval.
- Kater in het weekend of op maandagochtend.

Uiterlijke kenmerken

- Oogwit iets rood doorlopen.
- Wijdere pupillen.
- Suffig, loom of juist opgewekt.
- Zin om zoete dingen te eten.
- Giechelen.
- Kortetermijngeheugen functioneert slechter. Gebruikers kunnen dingen die net gezegd zijn zo weer vergeten.
- Concentratie kan helemaal gericht zijn op een detail.

Middel

- Welke middelen gebruikt de jongere? Alleen alcohol of ook andere middelen, zoals tabak of cannabis?
- Hoe vaak gebruikt de jongere (frequentie)?
- Hoeveel gebruikt de jongere (hoeveelheid)?

Persoonsfactoren

- Geslacht (jongens gebruiken meer en vaker dan meisjes).
- Leeftijd (gebruik neemt toe met de leeftijd).
- Opleidingsniveau.
- SES, sociaal economische status.

- Problemen met genotmiddelen of psychische problemen bij ouders, middelengebruik tijdens de zwangerschap door moeder.
- Psychische klachten zoals voorkomend bij o.a. autisme, ADHD en LVB.
- Agressie of ruzie, vertonen van antisociaal gedrag.
- Experimenterende persoonlijkheid, zoeken naar wat nieuw of spannend is.

Omgevingsfactoren

- Waar gebruikt de jongere? Tijdens het uitgaan of ook op school?
- Met wie? Is er druk vanuit de vriendengroep? Gebruikt iemand ook wel eens alleen op zijn kamer?
- Op welke tijdstippen? Alleen 's avonds, of ook 's ochtends?
- Hoe komt de jongere aan het middelen?
- Gebruiken ouders en vrienden ook?
- Zijn de ouders gescheiden of spelen er relatieproblemen?
- Hebben personen uit de omgeving bezorgdheid geuit over de jongere?

Middelenmisbruik

Volgens de DSM-V is er sprake van middelenmisbruik wanneer minstens een van de volgende symptomen zich over een periode van minimaal twaalf maanden voordoet:

- herhaald gebruik van een middel waardoor het niet meer lukt te voldoen aan verplichtingen op school, het werk of thuis (bijvoorbeeld absentie, schorsing of verwijdering van school);
- herhaald gebruik van een middel in situaties waarin dat fysiek gevaarlijk is;
- herhaald in aanraking komen met justitie in verband met een middel;
- voortdurend gebruik van een middel ondanks aanhoudende of terugkerende problemen op sociaal of relationeel terrein die te maken hebben met het gebruiken van het middel.

BIJLAGE 3

Signaleringslijst gameverslaving

Risico's van overmatig gamen

- Het gamen neemt teveel tijd in beslag waardoor de jongere slechter contact heeft met vrienden en zijn ouders.
- Het gamen kan ten koste gaan van werk of studie.
- De jongere zit vaak langer achter de computer dan hij oorspronkelijk van plan was.
- De jongere denkt veel aan gamen waardoor hij zich niet meer kan concentreren.
- Lichamelijke gevolgen kunnen zijn: droge, vermoeide of geïrriteerde ogen, hoofdpijn, rugpijn, RSI, overgewicht, gebrek aan lichaamsbeweging.
- Teveel gamen kan zorgen dat een jongere zich verdrietig, boos of eenzaam gaat voelen omdat andere dingen slecht gaan.

Hoe herken je gamers?

Symptomen van gameverslaving of internetverslaving

- Gamen of internetten gaat ten koste van andere belangrijke dingen, zoals school of studie, sport en sociale contacten. Soms zelfs ten koste van nachtrust.
- De jongere wordt onrustig, chagrijnig of agressief als hij niet mag gamen.
- De jongere verveelt zich als hij niet mag gamen.
- De jongere raakt geïrriteerd als hij gestoord wordt tijdens het gamen.
- De jongere jukt over het aantal uren dat er gespeeld wordt.
- De jongere is in gedachten nog steeds bezig met gamen, ook als hij niet achter de computer zit.
- De jongere wil wel iets minder gamen, maar in praktijk lukt het niet.
- De jongere is ongezellig in huis en kruipt bij thuiskomen meteen achter de computer.

Hoe kun je veel-gamers herkennen?

- Heel veel tijd besteden aan gamen.
- Gamen gaat ten koste van de nachtrust.
- Gamen gaat ten koste van school, (huis)werk, vrienden en hobby's.
- De jongere wordt agressief en geïrriteerd als er niet gegamed kan worden of als er beperkingen opgelegd worden.
- De jongere denkt vaak aan gamen.
- De jongere is ongezellig in huis.
- Voor meer info over gamen kijk op: www.gameinfo.nl of <https://www.jellinek.nl/informatie-over-alcohol-drugs/gamen/>

Bij 5 of meer symptomen

- 1 Bezeren van Gamen**
Steeds meer geld/tijd nodig om gewenste opwinding te bereiken
- 2 Steeds meer**
Steeds meer geld / tijd nodig om gewenste opwinding te bereiken
- 3 Stoppen lukt niet**
Pogingen om te stoppen of te minderen lukken niet
- 4 Stemningsproblemen**
Prikkelbaar of rusteloos worden als je mindert of stopt.
- 5 Verdovend**
Functie: verdovend. Om niet aan problemen te hoeven denken
- 6 Liegen**
Liegt tegen naasten om de ernst te verhullen
- 7 Problemen met omgeving**
Relaties, werk of onderwijs of carrière leidt eronder.
- 8 Rekenen op anderen**
Rekent op anderen dat utzichtloze situatie wordt verlicht

Gameverslaafd?

Test je gebruik op www.b-open.nu

BIJLAGE 4

Overeenkomst middelengebruik en gamen

Onderwerp: Overeenkomst Middelengebruik

Voor:

Van: Directie "Beukenrode-Onderwijs"

Datum:

Beukenrode Onderwijs ontmoedigt het gebruik en in het bezit hebben van drugs. Onze schoolregel over het gebruik van drugs luidt: *"Het is verboden drugs binnen of in de omgeving van de school te gebruiken. Ook het verhandelen van drugs is absoluut niet toegestaan."* Leren en drugsgebruik gaan niet samen door een klasdeur!

Bovengenoemde regel(s) is/zijn door jou overtreden.

Je hebt in een gesprek met een medewerker van Beukenrode Onderwijs aangegeven dat het middelengebruik niet problematisch is. Op dit moment is een interventie van Jellinek niet nodig.

Wanneer je op Beukenrode Onderwijs nog een keer in aanraking komt met drugs, omdat je dit gebruikt hebt of omdat je dit bij je hebt, dan ga je door het ondertekenen van deze overeenkomst akkoord met doorverwijzing naar Jellinek. Een medewerker van Jellinek die veel weet over middelengebruik komt dan naar school om een gesprek met jou te voeren. Hij/zij komt vier keer binnen vier weken, daarom heet het Moti-4. Dit zijn geen kleinerende gesprekken en hij/zij stelt geen lastige vragen, maar het is een normaal gesprek over wat het voor jou betekent en wat je er verder mee zou willen. Dit is dus geen behandeling, maar een interventie. Omdat wij jou willen helpen.

Hoe er ondertussen aan de zorgen omtrent jouw middelengebruik gewerkt moet gaan worden is onderwerp van gesprek tussen jou, jouw ouders/verzorgers en jouw directe begeleiders. Als je vragen hebt over Jellinek of Moti-4 dan kan je deze stellen aan een van de orthopedagogen.

Akkoord leerling:

Ouder(s)/verzorger(s)

BIJLAGE 5

Reglement middelengebruik

Onze school wil bijdragen aan het welzijn van de leerlingen en medewerkers. Dat kan alleen wanneer de regels die we hebben opgesteld voor iedereen gelden. En wanneer iedereen zich eraan houdt: leerlingen en personeel. Ook voor het gebruik van genotmiddelen gelden regels. Ze zijn bedoeld om:

- bij te dragen aan ieders gezondheid
- te voorkomen dat iemand onnodig last heeft van anderen
- ervoor te zorgen dat de school haar belangrijkste functie (het geven en volgen van onderwijs) zo goed mogelijk kan uitvoeren

De genoemde regels gelden voor de dagelijkse gang van zaken op school. Wanneer er buiten school onder verantwoordelijkheid of in naam van de school (feestelijke) bijeenkomsten plaatsvinden, beschouwt de school het als haar verantwoordelijkheid om met organisatoren en exploitanten afspraken te maken over genotmiddelengebruik.

Wanneer personeel de regels rond het gebruik van middelen overtreedt, volgt een gesprek.

Wanneer leerlingen de regels rond het gebruik van middelen overtreedt, wordt het protocol gevolgd.

Roken

1. In school wordt niet gerookt. Onze school is een openbaar gebouw. Volgens de wet mag daar binnen niet worden gerookt. Eventueel is roken voor medewerkers toegestaan op plekken die daar speciaal voor aangewezen zijn.
2. Op het schoolplein wordt onder schooltijd niet gerookt. Sigaretten worden gedoofd in de op deze plaats staande bakken.
3. Tijdens vergaderingen, werkbijeenkomsten en andere overlegsituaties wordt niet gerookt. De aanwezigen bepalen of er gedurende de bijeenkomst een rookpauze wordt gehouden. In voorkomende gevallen wordt gebruik gemaakt van de door de directeur aangewezen ruimte(n) bedoeld onder punt 1.
4. Voor iedereen geldt dat hij of zij ophoudt met roken zodra anderen daarvan hinder ondervinden. Ook passief roken is immers schadelijk voor de gezondheid.
5. Tijdens personeelsfeesten die een gezelligheidskarakter dragen, klassenavonden en andere (leerling)activiteiten die buiten de lessen worden gehouden geldt dat de organisatoren - zo nodig in overleg met de directie - van tevoren met elkaar afspreken of, en zo ja waar, er mag worden gerookt. Daarbij is punt 4 van toepassing.

6. In gevallen die niet in de voorgaande regels worden genoemd, beslist de directie. Wanneer iemand de regels over roken overtreedt, worden docenten hierop aangesproken door de directie en leerlingen door personeel van Beukenrode Onderwijs. Bij herhaling volgt een gesprek en kan de leerling bestraft worden met nablijven na schooltijd en het maken van een extra opdracht.

Alcohol

1. Onder schooltijd is men niet onder invloed van alcohol. Wanneer iemand onder invloed van alcohol verkeert, kan hij niet goed werken of leren.
2. Op klassenavonden, feesten, werkweken en andere bijeenkomsten wordt voor geen van de aanwezigen alcoholhoudende dranken geschonken aan leerlingen. Volgens de wet is het verboden om alcohol te verkopen aan personen onder de 18 jaar.
3. Het is verboden voor leerlingen om op school, klassenavonden, feesten, werkweken en andere onder de verantwoordelijkheid van de school georganiseerde bijeenkomsten alcoholhoudende drank bij zich te dragen.
4. Tijdens personeelsbijeenkomsten die een gezelligheidskarakter dragen, kan alcohol worden geschonken. Hierbij streeft de schoolleiding ernaar dat matigheid wordt betracht.

Cannabis en overige drugs

Met cannabis wordt bedoeld: wiet (of marihuana), hasj en alle andere producten waarin cannabis verwerkt is.

1. Het is volgens de wet verboden cannabis en overige drugs in bezit te hebben of te verhandelen. Op school is bezit en handel van cannabisproducten en overige drugs dus ook verboden.
2. Op school is men niet onder invloed van cannabis of overige drugs. Wanneer iemand cannabis/overige drugs heeft gebruikt, kan hij niet goed leren of werken.
3. Op klassenavonden, feesten, werkweken, schoolreizen en andere feestelijke bijeenkomsten verkeert men niet onder invloed van cannabis/overige drugs.
4. Deze regels gelden ook voor medicijnen of middelen welke niet aantoonbaar in het belang van de gezondheid worden gebruikt

Dealen

Dealen is niet toegestaan, niet in en rond de school en ook niet tijdens buitenschoolse activiteiten zoals een schoolfeest of werkweek. Onder dealen wordt verstaan het al dan niet gratis verstrekken, verkopen, kopen, vervoeren en afleveren van alle drugs (soft- en harddrugs).

Wanneer aangetoond is dat iemand deze regel overtreedt, wordt altijd de politie ingeschakeld. Ook neemt de school haar eigen maatregelen. Afhankelijk van de ernst van de overtreding (hoeveelheid en soort drugs) en van de leeftijd van de leerling volgt schorsing of verwijdering van de school.